

**FORENINGEN
FOR KIRKEGAARDSKULTUR.**

Nye Medlemmer.

Afdeling A.

- 150 Hørsholm Kirkegaardsudvalg.
- 151 Maribo Menighedsraad.
- 152 Oppe-Sundby Menighedsraad.
- 153 Havrebjærg Menighedsraad.
- 154 Snese Menighedsraad.
- 155 Kastrup Menighedsraad

Afdeling C.

- 620 Hr. Gartner H. P. Ploug Jørgensen, Mosegaardsvvej 4, Vangede, Gentofte.
- 621 Kirkeværgen for Mogenstrup Kirke, Hr. Gasmann, Fladsaa pr. Næstved.
- 622 Kirkeværgen for Saaby Kirke, Hr. Købmd. L. Nielsen, Kirke-Saaby.
- 623 Hr. Pastor Gissel, Melby.
- 624 Formanden for Horbelev Menighedsraad, Horbelev.
- 625 Kirkeværgen for Lille-Fuglse Kirke, Hr. Bøelsmand Chr. Hansen, Lille-Fuglse, Jerslev.
- 626 Kirkeværgen for Ugerløse Kirke, Hr. N. P. Frederiksen, Ugerløse.

Afdeling D.

- 50 Hr. Trädgårdsm. Kristoffer Kristoffersen, Nordana, Sverige.

FRA DANSKE KIRKEGAARDE

16/10 (Frøborg Amtstid.): Hørsholm Kgd. reguleres. Kommunen yder 8000 Kr. dertil.

20/10 (Roskilde Avis): Der er stadig Underskud paa Regnskabet i Roskilde.

21/10 (Fyns Tid.): Haarby Kgd. udvides. — Stengærdet flyttes ud.

22/10 (Kristelig Dagbl.): Hover Kgd. er udvidet af Havearkitekt Chr. Nielsen.

22/10 (Østsjæll. Soc. & Dem.): Kgd.s-muren i Køge flyttes af Hensyn til Parkeringsplads.

22/10 (Demokraten): Gartnernes cooperative Forening har faaet overdraget Arbejdet med Risskov Kgd. (4990 Kr.).

26/10 (Vejle Amts Avis): De ved Licitationen over Arbejderne ved Søndermarkens Kirkegaard indkomne Tilbud ser saaledes ud:

Ingeniør K. A. N. Østergaard, Svendsgade 2, samlet Tilbud 29,900 Kr.

Entreprenør H. C. Josephsen, Flegborg 12, Jord- og Vejarbejdet 13,460,85 Kr., Indhegning 4742,40 Kr., Kloakarbejdet 5020 Kr.

Hr. Josephsen trak sine Tilbud tilbage.

Brdr. Larsen, Kloakarbejdet 4150 Kr., Jord- og Vejarbejdet 17,550 Kr., Indhegning 4945 Kr.

Dansk Arbejdsmandsforbund, Afdeling A., Vejle, Jord- og Vejarbejde 17,550 Kr., Kloakarbejdet 4018 Kr., Indhegning 4525 Kr.

Anlægsgartner Rasmus Hansen, Vardevej, Jord- og Vejarbejdet 17,604 Kr. 80 Øre.

Murermester Sofus Sallingboe, Kloakarbejdet 4862 Kr.

Tømrermestrene Hansen og Nielsen, Indhegning 4913 Kr.

Vandmester Th. Petersen & Søn, Vandlegningsarbejde 4697,80 Kr.

Vandmester H. Frederiksen, Vandlegningsarbejde 4377 Kr.

Arbejdet blev af Kirkebestyrelsen overdraget cand. polyt. K. A. N. Østergaard, Svendsgade 2.

28/10 (Aalborg Stiftstid.): Vebbestrup Kirkegaard staar foran en betydelig Udvidelse, og Menighedsraadet har erhvervet det nødvendige Areal. Menighedsraadet agter samtidig at foretage en Regulering af den gamle Kirkegaard og til at bistaa sig engagerede Menighedsraadet da Havearkitekt Böttiger, Aarhus. Menighedsraadet mente ikke at kunne anvende de af Havearkitekten udarbejdede Planer og anmodede om at faa foretaget Ændringer. Der opstod Uenighed om Sagen, og Havearkitekten sendte da i Stedet for nye Planer sin Regning, der efter Aftale lød paa 300 Kr. Men Menighedsraadet nægtede at betale under Henviisning til, at Arbejdet ikke var fuldført.

Havearkitekten anlagde derefter Sag mod Menighedsraadet, og Sagen har i lang Tid verseret for Retten i Terndrup, hvor der er fort en lang Række Vidner i Sagen. Da der opstod Tvivl om Planernes Anvendelse i Praksis, blev der udnævnt Syns- og Skønsmand, der imidlertid fik et Forlig i Stand, saaledes at Havearkitekten skal have udbetalt 300 Kr. mod selv at afholde sine Sagsomkostninger.

2/11 (Jydske Tid.): Arkitekt Fink bygger Kappel paa Graasten ny Kgd.

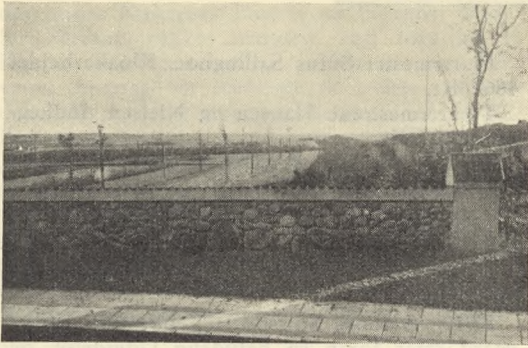
4/11 (Politiken): Ligbrændingsforen. vandt sin Sag mod Kbh. Magistrat om Krematoriet.

6/11 (Ærø Folkebl.): Træerne paa Æroskøbing Kgd.

8/11 (Ringsted Folketid.): Den gl. Kgd.s-mur (i Ringsted).

9/11 (Fyns Soc. & Dem.): Der anlægges Urnehave paa Odense Kgd.

9/11 (Thisted Amts Tid.): Hundborg gamle Kirkegaard har i en Aarrække lidt af Pladsmangel, dels har de Grave, som er blevet kastet, været for friske, og dels har Beboerne været nødsaget til at tage netop den Plads, som de er blevet anvist. Derfor begyndte man ogsaa allerede i 1933 at tale om Anlæg af en ny Kirkegaardsplads. Menighedsraadet indhentede flere Tilbud og indkaldte Menigheden til et Møde om Sagen. Helst vilde man have haft en Udvidelse i Forbindelse med den gamle Kirkegaard, men det kunde imidlertid ikke lade sig gøre, idet der ikke var Adgang til nogen af Siderne. Af de indkomne Tilbud besluttede Menigheden sig til et Tilbud fra nu afdøde Jens Yde, Kirkegaard. — Arealet omfattede ca. ½ ha og var

Hundborg Kirkegaard.

beliggende lige overfor den gamle Kirkegaard, kun adskilt ved Hovedlandevejen. Afstaalsessummen androg 6000 Kr.

Menighedsraadet overlod straks efter Kirkegaardsarkitekt Emil Böttiger, Aarhus, at udarbejde Tegninger og Overslag, som skulde indsendes til Ministeriet. I Mellemtiden blev der foretaget Planering af Grunden, og for et Aars tid siden tog man for Alvor fat paa Indretningen og Udmykningen af Kirkegaardspladsen.

Gartner Martin Østergaard, som ledede Arbejdet, foretog Beplantning af Allétræer, Anlæg af Græsplæne og indrettede Gange. Ud mod Hovedlandevejen er rejst en tiltalende Kampestensmur, opført af Murer Nikolaj Hansen, Hundborg. De øvrige Sider er indhegnet med Staaltraadsnet. Porte og Laager, som er smukt forsirede, har Smedemester Anton Nielsen, Hundborg, lavet.

Opførelsen af Hegnet, Beplantningen og det øvrige Anlæg har kostet ca. 7000 Kr., saaledes at den samlede Anlægssum andrager ca. 13,000 Kr. Beløbet er skaffet til Veje dels ved et Laan af Stiftsmidlerne paa 9000 Kr. og 3000 Kr. af Kirkens egne Midler. Der mangler saaledes ca. 1000 Kr., og dette Beløb bliver antagelig paa lignet Menigheden.

Der er endnu ikke opført Kapel paa Grunden. Dette Spørgsmaal vil man vente med at realisere til Midlerne til et Kirketaarn, som man for Tiden søger at skaffe, er bragt til Veje.

Indvielsen foretages som nævnt Fredag Eftermiddag, og ved denne Lejlighed kommer Provst Hjortsvang, Sjørring, til Stede. Der bliver antagelig talt baade af Provsten og Sognepræsten, Pastor Bækgaard, men det er endnu ikke afgjort, hvem der skal holde Indvielsestalen.

9/11 (Silkeborg Soc. Dem.): Voldby Kgd. udvides.

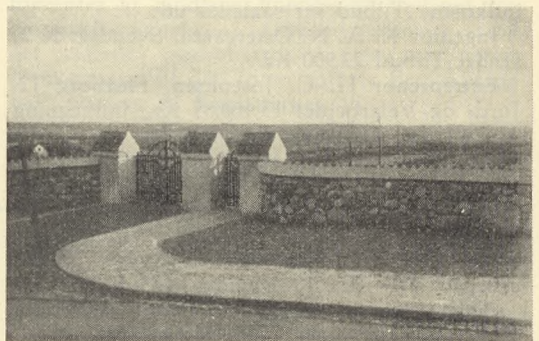
13/11 (Thisted Amts Tid.): I Gaar indviendes den nye Kirkegaard i Hundborg ved en smuk Højtidelighed.

Kl. 14 samledes en stor Del af Menigheden paa Kirkegaarden og efter de to første Vers af Salmen: »Her mødes alle Veje«, traadte Sognepræsten, Pastor Bækgaard frem, bad en kort Bøn og oplæste saa Indvielsesritualet for Kirkegaard

de med forskellige Skriftsteder, handlende om Død og Begravelse, og sagde derpaa: Med disse Ord af den hellige Skrift er da denne Kirkegaard indviet i den treenige Guds Navn. Derpaa bad han Fadervor og sluttede med at sige: Maatte saa dette Sted blive os en Himlens Port. Derpaa sang man de to sidste Vers af Salmen 452.

Efter en lille Vandring rundt paa den smukt beliggende Kirkegaard, der med den kønne Mur, Portpillerne med de smukke Døre o. s. v. især tager sig godt ud fra Landevejen, samledes ca. 100 Mennesker i Gæstehjemmet ved de smukt pyntede Kaffeborde. Her talte Provst Hjortsvang, Sjørring, om det kristne Fællesskab. Han nævnedes, hvorledes vore Forfædre havde fredet om Gravene og holdt dem i Ære, hvormed de mange Gravhøje var et talende Vidnesbyrd. Provsten omtalte, hvorledes de Kristne helst vilde begraves inde i Kirken, indtil det blev forbudt ved Lov, men ellers saa nær Kirken som muligt, og nævnedes, at da de for nogle Aar siden genopførte Sjørring Kirketaarn, fandt man over 50 Kranier af Lig, som i sin Tid var begravet under det gamle Taarn. Han omtalte Frygten for Døden, men understregede, at vi er i Guds Haand, enten vi lever eller dør. Sluttede med at opfordre Folk til med Ærbødighed at værne om Gravene som en indviet Plet, hvorover Guds Velsignelse hviler.

Derefter talte Pastor Bækgaard. Han takkede Provsten og de mange, som var kommet til Stede, og omtalte, at det først var anden Gang, der blev indviet Kirkegaard i Hundborg. Naar den gamle Kirkegaard var blevet for lille, skyldtes det ikke, at der var blevet flere Mennesker, men at Folk værnede mere om Gravene, saa der gik længere Tid, inden de kunde sløjfes og paany tages i Brug. Dernæst omtalte han Arbejdet for den nye Kirkegaard, hvordan Menighedsrådet den 4. August 1933 var absolut stemt for at lægge Kirkegaarden paa dens nuværende Plads, skønt det var langt den dyreste. Han omtalte de Mænd, som især havde haft med Arbejdet at gøre: Havearkitekt Böttiger, Aarhus, Murer N. Hansen, Smed A. Nielsen og Gartner M. Østergaard, de 3 sidste af Hundborg, og takkede dem for godt udført Arbejde.

Hundborg Kirkegaard.

Ville Hærkjær takkede som Kirkeværge for den ny Kirkegaard og haabede, den maatte blive en fredfyldt Plet, som Folk vilde holde i Ære.

Kassereren for Menighedsraadet, Gdr. Kr. Rysgaard, aflagde Regnskabet, der balance-rede med 13,500 Kr. Grunden havde kostet 6000 Kr, Jordarbejdet 2440 Kr., Facaden ud mod Vejen 2660 Kr., Anlægget paa selve Kirke-gaarden 1460 Kr. osv.

Af Indtægterne er 12,400 Kr. kommet fra Stiftsøvrigheden, dels som Forbrug af Kirkens Midler og dels som Laan; men der mangler endnu ca. 1000 Kr., som vil blive lignet paa Menigheden.

Derefter talte Lærer Holdgaard, Hund-borg, og takkede Menighedsraadet for den smukke Kirkegaard, der var en Pryd for Byen. (Forsamlingen gav sin Tilslutning til Kende ved at rejse sig).

M. Østergaard takkede, fordi han havde faaet Arbejdet med Beplantning og Anlæg, og oplyste, at der var Plads til ca. 630 Grave.

Tømrer Mads Hansen ønskede Kirkegaar-den taget i Brug snarest, da der var Pladsman-gel paa den gamle Kirkegaard.

Smed A. Nielsen takkede, fordi han havde faaet Smedearbejdet, og efter at Karetmager Nielsen havde sagt lidt som Afslutning, sang man: »Dybt hælder Aaret i sin Gang«, og der- med sluttede det hyggelige Samvær.

14/11 (Berl. Tid.): Om at værne de gamle Kirker og Kgd.

19/11 (Berl. Tid.): Der indrettes Urnehave paa Kbh. Assistens Kgd.

20/11 (Aarhus Amtstid.): Skovby Kgd. udvi-des.

25/11 (Fvns Tid.): Urnehave anlægges i Faa-borg.

28/11 (Kolding Avis): Bække Kgd. er udvi-det.

28/11 (Aalborg Stiftstid.): Forhandling om at gøre Aalborg Begr.væsen kommunalt.

2/12 (Fr.sborg Amts Avis): Stenløse Kgd. ud-vides.

3/12 (Horsens Folkebl.): Kgd. opgiver Gart-nerforretningen i Horsens.

4/12 (Møens Dagbl.): Oldtidskgd. i Haar-bolle Hestehave.

8/12 (Roskilde Soc.«Dem.): Ballerup Kgd. skal udvides.

15/12 (Aalborg Stiftstid.): Hadsund Kgd. skal udvides.

15/12 (Ringsted Folketid.): Ud- af Peders-borg Kgd. indviedes 14/12.

17/12 (Venstres Folkebl.): Ringsted ny Kgd. indviedes 17/12.

22/12 (Svendborg Avis): Ringe Kgd. udvides med 1300 m² af Entreprenør U. Rasmussen.

FRA NORSKE KIRKEGAARDE

14/10 (Nidaros): Trondheim Kgd. og Kapel udvides.

22/10 (Hardalands Folke): Øystese Kgd. skal udvides.

25/10 (Kragero Blad): Ospevika Kgd. skal udvides.

11/11 (Vestopland): Gjøvik Kgd. er udvidet med 1600 m² og indviedes 10/11.

25/11 (Vestfold Arbejderbl.): Kodal Kgd. ud-vides.

25/11 (Velgeren): Vi bør ha en Konkurrence om Forbindelsen mellem Gjørvik ny og gl. Kgd.

3/12 (Akersposten): Krematoriet paa Nord-strand vil koste 185,000 Kr.

BOGANMELDELSER

Midtjylland, udgivet af Sigvart Werner i Samarbejde med Danm. Naturfredning.

I den fortrinlige Serie Skildringer af Dan-marks forskellige Egne foreligger nu Midtjyl-land; dette Hefte staar ikke tilbage for de fore-gaaende og rummer ligesom disse et halvt Hundrede Naturoptagelser. Desuden en Tekst af Knud Poulsen. I store Træk er det »ukendte Egne«, der gennemløjes — Egne, hvortil Turist-strømmen ikke saa let finder hen, bortset fra Himmelbjergegnen og Hald; men det er jo ingen Forringelse; tværtimod.

Kirkelig Lommekalender 1938. De Un-ges Forlag.

En nyttig Lommebog for Kirkegaardsfolk i et nydeligt Skindbind og med god Plads for No-tater.

Lommebog for Gartnere 1938. 28. Aar-gang. N. C. Roms Forlag. — Er ogsaa meget nyttig for Kirkegaardsfolk; de mange Lønnings-sider tyder dog paa, at man mest regner med Lønarbejdere som Købere og Brugere.

Landscape and Garden Spring 1937. Fra Reitzels Forlag har vi faaet tilsendt dette Hefte, der navnlig indeholder en hel Del gode Billeder og Oversigter fra Udlandet (Tyskland, Indien, Afrika m. v.). Desuden en Artikel om Krystal-Paladset, om Skolehaver, Græsplæner o. s. v.

25 Jahre Krematorium Berlin—Wed-ding, Berlin 1937. I Anledning af Jubilæet har Distriktsforvaltningen udsendt et lille Jubilæ-umsskrift om Krematoriets Historie og Indret-ning, udarbejdet af Lederen af Krematoriet, Gartenarchitekt A. Tschirner. Det omfatter 72 Sider og et Væld af Billeder.

Sveriges eldbegängselitteratur af Oscar Övden. Et praktisk lille Skrift for hvem, der har Brug for at studere den svenske Ligbrænding.

Göteborgs Krematorium, udgivet af den svenske Ligbrændingsforenings Afdeling i den-ne By.

Indeholder en ledende Artikel i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning for 11/9. 37.

Dansk Tidsskrift-Index, udgivet af Statens Biblioteks-Tilsyn ved Th. Døssing og Robert L. Hansen. 22. Aargang.— En glimrende Hjælp for den, der søger Underretning om, hvad der er skrevet om faglige Emner af alle Slags.

FRA TIDSSKRIFTERNE

Menighedsraadens Blad Nr. 11. Kirkegaardens Økonomi. Et Forsøg paa et økonomisk Overblik, af Emil Böttiger.

Landsbygraveren Nr. 11: Lovfald m. m. Nr. 12: Landsbygraverens Sang, Julestemning m. m. Hvordan Graverstillingen var for 50 Aar siden og nu.

Blomsterhandlerbladet Nr. 1: Kistepyntningen i Gentofte m. m.

Husmandshjemmet 7/11. 37: Vore Gravsteder, af N. Gram.

Viola Nr. 42: Blommorna på graven.

Ignis Nr. 11: Förkämpar för eldbegängelsen. Om det internationella eldbeg. Förbundet m. m. Nr. 12: Till de dödas minne. Trelleborgs Krematorium m. m.

Gartenkunst, Hefte 11: »Hartgestein«. Reform der Dorffriedhöfe. Deutsche Ehrenstätten und »male des Weltkriegs. Steinkreuze. Wahrzeichen germanischen Brauchtum. Nordfriesische Inselfriedhöfe. Deutsches Wesen, deutschen Gedenkstätten. Würdige oder unwürdige deutsche Friedhöfe? Grundsätzliche Siedlungnahme zum heutigen Friedhofsproblem m. m.

Gartenschönheit, December: Die deutsche Kriegsgräberstätten in der Landschaft. Drei Grabstätten im Pflanzenschmuck. Eine Familiengrabstätte.

Die Feuerbestattung Nr. 11: Die heilige Flamme. Osnabrück. Die Gründungstagung des Internationalen Feuerbestattung in London m. m. Nr. 12: Jacob Grimm und seine Bedeutung für die Feuerbestattung. Die Gründungstagung (fortsat). 2700 Jahre als Urnen.

Kriegsgräberfürsorge Nr. 10: Wir bauen in Italien m. m. Nr. 11: Die deutsche Kriegsgräberstätte Feltre in Oberitalien. Heimat in fremder Erde m. m. Nr. 12: Weihnacht 1914 im Felde. Feldpostbriefe. Der Weltkrieg als Grund-erlebnis künstlerischen Schaffens m. m.

Der Friedhof Nr. 10: Die rechtlichen Probleme der neuen Musterfriedhofsordnung m. m. Nr. 11: Beachtenswertes über Berufspflichten m. m.

Die Einäscherung Nr. 12: Gründungstagung des Internation. 10,000 Einäscherung in der Feuerhalle Reichenberg m. m.

CIRKULÆRE TIL STIFTSØVRIGHEDERNE

Paa dertil af Danmarks Naturfredningsforening given Anledning skal Ministeriet herved anmode Stiftsøvrigheden om at ville henlede Provstiudvalgenes og Kirkebestyrelsernes Opmærksomhed paa Bestemmelsen i § 17, Stk. 3, i Lov Nr. 282 om Vedligeholdelse af Kirker og Kirkegaarde m. v. af 30. Juni 1922, jfr. § 10, Stk. 1, i kgl. Anordning af 10. December 1927 angaaende Kirkegaarde, hvorefter ældre Stengårde omkring Kirkegaarde ikke maa nedbrydes eller erstattes med andet Materiale uden Ministeriets Samtykke.

Idet man under Henviisning hertil anmoder om, at det nøje paases, at alle Sager angaaende Fjernelse eller Ombygning af saadanne Gårde forelægges Ministeriet, skal man udtale, at Ministeriet maa tillægge det ikke ringe Betydning, at de gamle Stengårde, der danner en for vore middelalderlige Landsbykirker særlig karakteristisk Afgrænsning af Kirkegaardens Omraade og sædvanlig stemmer smukt med selve Kirkens Arkitektur og det typisk danske Landskab, bevares i saa vid Udstrækning som muligt, hvorfor Ministeriets Tilladelse til Fjernelse eller Erstatning med andet Hegn ikke vil kunne forventes, medmindre aldeles tvungende Grunde taler for, at en saadan Tilladelse gives.

Det fornødne Antal Eksemplarer af nærværende Cirkulære vedlægges til Omdeling blandt Stiftets Provstiudvalg og Kirkebestyrelser.

Kirkeministeriet, den 16. September 1937.

P. M. V.

V. Holbøll.

A. Detlefsen.

PÈRE-LACHAISE PAA TEATRET

Blandt Verdens berømte Kirkegaarde er vel ingen bleven mere besøgt end Paris' Père-Lachaise; ikke paa Grund af sine særligt skønne Mindesmærker (dog, Bartholomes Mindesmærke «Aux Morts», bærer Verdensberømmelsen), men mere paa Grund af sin Historie, — den Historie, der læses i Gravmælernes Inskriptioner, og som giver karakteristiske Udsnit af Frankrigs Historie, — og den, der direkte er skrevet paa Kirkegaarden med Revolutionernes blodige Skrift. Ingen Pariserfarer forsømmer et Besøg paa Père-Lachaise, og klogeligt har Kirkegaardsadministrationerne udgivet en Guide over dens Seværdigheder, illustreret med nogle af de kendteste og mest karakteristiske Træk. I Skuespillet »Nederlaget«, som i Vintersæsonen 1937—38 opføres paa Det kgl. Teater i København, genfinder man Père-Lachaise. Der henlydes i Teksten Gang paa Gang til denne Kirkegaard, og Slutningsoptrinet udspilles mellem selve Gravene derude, og ved den historiske Kirkegaardsmur finder Kuglerne deres Offer. —